

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

**Europeiske
forbrukere
mot klor**

SIDE 2

I Bergen bestemmer miljø-sinkene farten

Akkurat nå er det sinkene som bestemmer farten i det internasjonale miljøvern-arbeidet. Utfallet av FNs store miljøkonferanse i Bergen ser ut til å bli en gjennomgående tilpasning til miljøkravene i de minst offensive landene. Men blir det flaut nok å bremse, kan det ennå oppnås enkelte resultater i Bergen.

**Dobbel olje-
pris gir
stabil CO2**

SIDE 5

**Klart for
samferdsels-
aksjon**

SIDE 6 og 7

**EF med
miljøpolitisk
selvkritikk**

SIDE 9

**Ny rapport
om mat-
bestråling**

SISTE

Av JON BJARTNES

Om to uker møtes miljøvern-ministrene fra Europa, USA og Canada til tidenes største miljøarrangement på norsk jord. FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE) arrangerer konferanse for oppfølging av Brundtland-kommisjonens rapport. Temaene for konferansen er økonomi, industri, energi og folkelig deltakelse.

Svakt utkast

N&M Bulletin har gått igjennom det hemmelige utkastet til minister-deklarasjon fra konferansen. Det er ikke noe offensivt dokument.

Utkastet er stappfullt av alternative forslag til vedtak. Alle punkter som inneholder målsettinger som kan virke forpliktende for landene, er satt opp med mindre forpliktende alternativer. I regelen er det de siste som vil bli vedtatt – fordi selv et relativt offensivt flertall av ministrene ikke har noe maktmiddel å presse et defensivt mindretall med. Det er in-

genting som heter flertallsvedtak i Bergen.

Hvor flaut?

Dermed blir det det uoffisielle presset fra media og miljøorganisasjoner som avgjør hvor langt de minst offensive landene – oftest Frankrike, Storbritannia, USA eller Sveits – vil strekke seg. Selv om alle moderne topp-politikere er utstyrt med tykk hud, er det ubehagelig å bli sittende med svart-per-stempel i sak etter sak. Derfor er det grunn til å tro at landene vil gjøre visse innrømmelser.

Det betyr neppe konkrete nedtrappingsplaner med tidsfrister for utslippsreduksjoner. Derimot kan det bety sterkere intensjonsvedtak enn de som ligger i de rundeste formuleringene i det nåværende utkastet til minister-deklarasjon.

Mot klor

Etter det N&M Bulletin har grunn til å tro, kan ministrene komme til å gå inn for en nedtrapping av utslippene av kvikksølv, kadmium og organiske klorforbindelser. Dette vil bety en aksept av Paris-kon-

vensjonens prioriteringsliste: Det er viktigst å kvitte seg med de stoffene som har mest lang-siktig skadeeffekt.

Dermed kan ministrene i det minste framkalle lett skjelve-de buksebein hos noen av industriens lobbyister. Vårt hjemlige Hydro, for eksempel, trives dårlig med tanken på et mulig vedtak som rammer organiske klorforbindelser – noe som ville gå ut over bedriftens produksjon av PVC-plast.

Derimot kommer det ikke noe vedtak om reduksjon av klimaødeleggende CO2-utslipp, heller ingen tidsplan for innføring av miljøavgifter.

Det nye ved Bergenskonferansen er at den internasjonale miljøbevegelsen stiller bedre forberedt og mer samordnet enn noengang. Miljøorganisasjonene er denne gang også representert inne i ministernes konferansesal. Der kommer de til å stille alternative, offensive forslag til vedtak – punkt for punkt gjennom hele deklarasjonen.

Se også side 2 (leder) og 3.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Redaktør: Jon Bjartnes
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as
Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Annonser: NMR, (02) 61 62 10

Sinker!

FNs store miljøkonferanse i Bergen kommer ikke til å bety noe framskritt for det internasjonale miljøvernarbeidet. Tvertimot. Det hemmelige utkastet til ministerdeklarasjon som N&M Bulletin har fått tak i, viser at nå tar i-landene internasjonal reformpause.

I Bergen skulle Brundtland-kommisjonens hederlige målsettinger bli fulgt opp av forpliktende, politiske vedtak. Slik blir det ikke. Utkastet til minister-deklarasjon er blåst for nedtrappingsplaner, prosenter og årstall. Når verdens viktigste miljøvernministre flyr hjemover 16. mai, har de i beste fall forpliktet seg til å vurdere om det er gjennomførbart å stabilisere utslippene av klimaødeleggende CO₂-gass. Muligens, og for eksempel.

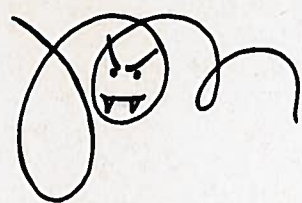
Det er nemlig sinkene som bestemmer farten i det internasjonale miljøvernssamarbeidet. Hvis Thatcher's utsendte miljøvernminister Chris Patten setter seg ned og sier «vilikke» – vel, så blir det ikke noe vedtak. Internasjonale miljøvernkonferanser betyr tilpassing til dvaskeste enkeltland.

Akkurat nå er det fryktelig dvaskt. De miljøtiltak som ikke allerede er innarbeidet i internasjonale avtaler, er nemlig de mest brysomme å gjøre noe med. Det internasjonale samfunnet har, naturlig nok, tatt det letteste først. Nå gjenstår de mer kostbare tiltakene, og de er det mange som gruer seg for.

Man kan for eksempel ikke redusere CO₂-utslippene ved å montere rensedingsrør, man må brenne mindre fossile brennstoffer. For å oppnå det må – blant annet – energiprisene opp. Og tilgang på energi er drivkraften bak den økonomiske veksten, som ser ut til å være det eneste urokkelige prinsipp i verden. Derfor tør man ikke forplikte seg til å gjøre noe med energiprisene. Derfor trenerer man internasjonale avtaler. Derfor fortsetter CO₂-utslippene å øke. Derfor begynner stater og selskaper istedet å planlegge for drivhuseffekten.

Bergenskonferansens høyst sannsynlige fallt illustrerer hvor stort behovet er for overnasjonal beslutningsmyndighet i miljø saker, den viser hvor avhengige vi er av å kunne straffe sinkene. Mens vi venter på Godot, får miljøbevegelsen straffe dem som best vi kan.

Når ministerne ikke vedtar noe viktig i Bergen, skreddersyr de for konfliktskjerping. En stadig tettere sammenvevd internasjonal miljøbevegelse vil svare med godt organiserte boikottaksjoner – og med skarpere konfrontasjoner, etterhvert som behovet for handling blir mer og mer akutt. Det er i 90-åra vi virkelig skal bli trassige.

Euro-forbrukere vil boikotte klor

De europeiske organisasjonene for miljøbevisste forbrukere gikk inn for boikott av organisk klor under et felles møte i Bonn sist helg. Naturvernforbundet sto bak forslaget.

Av JON BJARTNES

80 representanter fra 41 europeiske organisasjoner for miljøbevisste forbrukere var samlet i Bonn for å formulere krav til EFs indre marked. Utfasing av naturfremmede, organiske klorforbindelser som ozondreperen KFK, løsemidlet triklor-etan og plaststoffet PVC var ett av mange vedtak på møtet.

– Svært gledelig. De europeiske forbrukerorganisasjonene er en maktfaktor å regne med. Både industri og myndigheter er nødt til å ta hensyn til boikottvillige, miljøbevisste forbrukere. Dette vedtaket kom-

mer akkurat i rett tid foran den viktige bergenskonferansen – der miljøorganisasjonene kommer til å vedta klorboikott, sier Naturvernforbundets Helene Bank fornøyd på telefonen fra Bonn.

Andre vedtak på møtet var å opprette et inter-europeisk informasjonsnettverk for miljøbevisste forbrukere. Forbrukerorganisasjonene krever bedre sikkerhet for sunn og miljøvennlig mat, gjennom bedre kontroll med sprøyting, matvarebestråling og genteknologi. Organisasjonene vil også ha skjerpet produktlovgivning i EF.

Skadebegrensning og rehabilitering

etter • brann • vann • sot • lukt
• olje • glass/lås
Døgnvakt: (094) 78 200

RVS AS Restverdisikring

Nybruveien 3, 3055 krokstadelva
telefon: (03) 87 64 70

Systemer for miljøovervåking

Tidenes miljøarrangement på norsk jord: Heksegryte i Bergen

Det er klart for tidenes største miljø-happening på norsk jord: Fra 5. til 16.mai blir det holdt sju internasjonale miljøkonferanser i Bergen. I tillegg blir en rekke andre miljøarrangementer lagt til Bergen i denne perioden.

Av ANDERS GJESVIK

N&M Bulletin har laget en kort oversikt over konferansen. Slik ser timeplanen ut:

Ministerkonferansen

Ministerkonferansen «Action for a Common Future» er en av fire regionale oppfølgere av Brundtland-rapporten «Our Common Future». Konferansen er for ECE-landene, som omfatter Europa, USA og Canada. Det ventes at hver av de 34 deltakernasjonene blir representert med en eller flere ministre. I tillegg skal det delta delegater fra miljøorganisasjoner, forskning, industri, fagbevegelse og ungdomsorganisasjoner. Konferansen er delt i en arbeidssesjon fra 8.-12.mai, og en ministersesjon fra 13.-16.mai. Arbeidssesjonen skal føre til en handlingsplan, og ministersesjonen til en politisk forpliktende ministererklæring.

Mandag 7.mai:	18.00:	Pressekonferanse. Grand hotell.
Tirsdag 8.mai:	10.00:	Åpningsseremoni. Grieghallen (G).
	14.00:	Folkelig bevisstgjøring, 1.del. (G).
Onsdag 9.mai:	09.00:	Energi, 1.del. (G).
		Folkelig bevisstgjøring, 2.del. Hotell Norge (N).
	14.00:	Industri, 1.del. (G).
		Energi, 2.del. (N).
Torsdag 10.mai:	09.00:	Økonomi, 1.del. (G).
		Industri, 2.del. (N).
	14.00:	Økonomi, 2.del. (N).
Fredag 11.mai:	09.00:	Vedtak av handlingsplan. (G).
	14.00:	Pressekonferanse. Grand Hotell.
Mandag 14.mai:	09.00:	Pressekonferanse. Grand hotell.
	10.00:	Åpning av ministersesjonen. (G).
	14.00:	Ministerdebatt. (N).
Tirsdag 15.mai:	09.00:	Ministerdebatt. (N).
	14.00:	Ministerdebatt. (N).
Onsdag 16.mai:	09.00:	Vedtak av ministererklæring og pressekonferanse. (N).

Miljøorganisasjonene

12.-13.mai. Bryggens museum. Felleskampanjen for Jordas Miljø og Utviklings konferanse omfatter miljøorganisasjoner fra de fleste ECE-landene. Deltakerorganisasjonene vedtok nylig en handlingsplan som gir mandatet for forhandlingene i Bergen. Viktige saker er stans i utslipp av miljøgifter innen 1995, rett til innsyn og deltakelse i offentlige beslutninger om miljø, uavhengige nasjonale rapporter om miljøets tilstand, reduksjon av energiforbruket og 20 prosent reduksjon av CO₂ innen år 2000.

Forskerkonferansen

8.-12.mai. SAS Royal hotel. Konferansen samler forskere fra Europa og u-land, på tvers av de tradisjonelle grensene mellom natur- og samfunnsvitenskapene. Målet er å diskutere forskernes ansvar og bidrag til en bærekraftig utvikling. Viktige temaer blir klima, mat, økonomi og sam-

spillet mellom forskning og politikk.

Industriforum

10.-11.mai, SAS Royal hotel. Den internasjonale industrilederkonferansen skal diskutere hvilke konkrete tiltak industrien kan gjennomføre. Målet er hovedsakelig å øke industrilederens bevissthet om miljøproblemene.

LOs miljøkonferanse

13.-15.mai, Folkets Hus. Under slagordet «LO tar miljøansvar», deltar omlag 200 LO-tiltitsvalgte på konferansen. Fagbevegelsens miljøkonferanse skal legge vekt på lokale miljøspørsmål, og bedriftsbesøk inngår som en viktig del av konferansen.

Ungdomskonferansen

5.-7.mai, Grand Hotel Terminus. Konferansen har de samme hovedtema som ministerkonferansen, og den vil konkludere med to dokumenter. En resolusjon med utspill til ministerkonferansen og en erklæring om hva ungdom selv kan gjøre for miljøet.

SEED-konferansen

13.-16.mai, studentsenteret ved Universitetet i Bergen. SEED-konferansen oppstod som en reaksjon på at ministerkonferansen i liten grad ser på Nord-Sør-problematikken og de industrialiserte landenes globale ansvar. Nedrustning og Nord-Sør-problematikken blir viktige temaer på konferansen, som får deltakere fra miljøvern- og solidaritetsorganisasjoner både fra Europa og den tredje verden.

Takk for støtten!

NORSAS
AS NORSK SPESIALAVFALLSELSKAP
Pb 94, 1324 Lysaker
Tlf. (02) 73 08 40

Pb 56 Grefsen, 0409 Oslo 4
Tlf. (02) 18 40 01

**KVERNHUSVIK
SKIPSVERFT
7250 Melandsjø**

A/s SHIP-RING

Morgedalsvn. 29, 0378 Oslo 3
telefon (02) 14 81 92

**Grønland
Eskefabrikk A/S**
Prof Birkelands v. 24C
1081 Oslo 10
Alt i emballasje
Utstansinger i papp
og papir

**Norsk Kjemisk
Industri-
forbund**

**HAUGESUND
OG OMLAND
S-LAG**

A/S ROMERIKSBUSSENE

Vi støtter opp om
Samferdselsaksjonen

Takk for støtten!

Statkraft
LYS OG VARME
RANA-VERKENE
8646 KORGEN
Tlf. (087) 91 555

1351 Rud Tlf. (02) 13 13 14

Rogalandsmeiereiet
4062 Klepp

SKUMPLÅST
FABRIKKEN
INNEH. H. GRINDAHL

Brumunddal,
Telefon 41881

MG Plast as
Boks 3054 Kambø, N-1501 Moss, Norway

Uøkonomisk miljøpolitikk

– Miljøpolitikken utformes i finansdepartementet, ikke i miljøverndepartementet, sa forskningsleder Lorents Lorentsen i Statistisk sentralbyrå da han nylig la fram rapporten «Naturressurser og miljø 1989». Men samtidig viser rapporten at det er ført en uøkonomisk miljøpolitikk.

Rapporten åpner med å si at det er lett å peke på områder der håndteringen av ressurs- og miljøproblemer har vært preget av mangel på framsynhet og innsikt. Videre peker rapporten på at en fornuftig miljøpolitikk i tillegg til miljøforbedringer, også vil kunne gi en effektivisering av norsk økonomi.

Rapporten nevner flere eksempler på at en svak ressurspolitikk gir både lite miljøvern og dårlig lønnsomhet. Kostnadene ved å bygge ut ny vannkraft har i liten grad blitt sett i sammenheng med betalingsviljen for kraften, og resultatet har blitt at det er bygd ut for stor kapasitet. Vannkraftproduksjonen var rekordhøy i fjor med 119 Twh. Så mye som 15 Twh ble eksportert, og vann tilsvarende 6 Twh ble sluppet forbi driftsklare turbiner. Prisen på kraft varierte i fjor mellom 4 og 60 øre per kWh for ulike brukere. Store prisforskjeller innen samme brukergruppe tyder på en lite effektiv utnyttning, konkluderer rapporten.

Samtidig var prisene på fossile brenslers så lave siste år at det for mange brukergrupper lønte seg å bruke olje framfor elektrisitet. Myndighetene styrte ikke forbruket av fossile brenslers, hverken direkte eller gjennom prisme mekanismen. Resultatet ble store luftutslipp fra fossile brenslers, samtidig som enorme mengder vann rant forbi driftsklare turbiner med ledig overføringskapasitet.

Fiske og jordbruk

En utstrakt bruk av moderne teknologi uten nødvendige reguleringer, har ført til en kraftig overbeskatning av fiskebe-

standen. Resultet er fiskemangel og kraftige subsidier til næringa. En bedre styring ressursene kunne gitt en jevn overskudd. Myndighetene har selv bidratt til problemene ved å subsidiere en for stor fangstkapasitet i næringen, heter det i rapporten.

I jordbruket har ensidig drift og billig kunstgjødsel ført til en overgjødsling med store utslipp til lokale vassdrag og fjorder, og til Nordsjøen. Nye tall viser at jordbruket står for omlag halvparten av de norske nitrogenutslippene og over en fjerdedel av fosfor utslippene til nordsjøen. Opprydningsaksjoner har hittil kostet milliardbeløp. Rapporten fastslår at det er langt billigere å forebygge enn å rydde opp i problemene etterpå.

Miljøavgifter er bra for flertallet

– Det er stort sprik mellom regjeringens økonomiske og økologiske målsetting. Økt bruk av miljøavgifter vil bedre både miljøet og økonomien, sier forskningsleder Lorents Lorentsen.

Lorentsen mener årsaken til at regjeringen ikke bruker miljøavgifter i større grad, er press fra interessegrupper som den kraftkrevende industrien og

bondeorganisasjonene. – Det er noen få som taper på miljøavgifter på områder som energi, jordbruk og fiske, men det er mange flere som vinner.

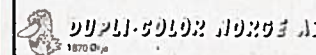
Derfor må regjeringen ha politisk mot til å slakte noen hellige kyr, sier Lorentsen.

Takk for støtten!

HALDEN
KOMMUNE

K.A.H. PROSJEKT A/S
Postboks 1 BYGGRESSURS A/S

FRIGOSCANDIA

Dobbel oljepris gir stabil CO₂

Hvis oljeprisen dobles hvert tiende år, vil utslippene av CO₂ stabiliseres. Med denne politikken vil den økonomiske verdien av miljøforbedringene nesten oppveie produksjonstapet.

Av **ANDERS GJESVIK**

Norske myndigheter har vedtatt å stabilisere CO₂-utslippet på 1989-nivå innen år 2000. Den CO₂-utslipp i praksis ikke kan renses, må utslippene reduseres ved å senke forbruket av oljeprodukter.

Aktiviteten opprettholdes

Statistisk sentralbyrå har gjennom en komplisert økonomisk modell regnet ut at oljeprisen må dobles hvert tiende år for å fryse oljeforbruket, og dermed stabilisere CO₂-utslippet. Pri-

sen på fyringsolje, diesel og bensin vil da øke med 7 prosent i året, i tillegg til den generelle prisstigningen.

I den langsiktige beregningen er det forutsatt at avgiftsøkningen kompenseres av skatletelette slik at arbeidskraft og kapital stadig er fullt utnyttet. Tidligere analyser har vist at oljeavgifter demper aktiviteten svært lite selv i en konjunkturfølsom økonomi, når de kompenseres med lavere inntektskatt.

Bedret helse og trafikk

Lavere oljeforbruk reduserer ikke bare CO₂-utslippet og

demper drivhuseffekten. Samtidig reduseres utslippene av SO₂ og nitrogenoksyd. Trafikkulykker, trafikkstøy og vegslitasje reduseres også. Framkommeligheten øker. Disse miljøforbedringene sparer samfunnet for omlag 20 milliarder kroner i året. Reduserte helseskader og bedret trafikksystem står for nesten hele innsparingen, redusert forsuring av skog og vassdrag og korrosjon står bare for en liten brøkdel. Produksjonstapet ved oljeavgiftene vil bli på omlag 27 milliarder kroner, slik at innsparingene langt på vei vil oppveie utgiftene.

Lønnsomt for Norge å rense i Øst-Europa

Norge og Norden får størst effekt av pengene ved å redusere SO₂-utslipp i Øst-Tyskland og Polen. Dette går fram av rapporten «Naturressurser og miljø 1989».

Rapporten konkluderer med at forurensningen i Norden reduseres merkbart dersom den nordiske handlingsplanen blir en Nord-Europeisk handlingsplan, med de samme ressursene til disposisjon. Kostnadene ved å redusere SO₂-utslippene ytterligere i Norden er nå langt høyere enn ved å investere pengene i omkringliggende land som forårsaker sur nedbør i området. Kostnaden ved å rense SO₂-utslipp fra norsk industri er anslått til 20.000 kroner per tonn SO₂, i Polen koster det samme 2000 kroner.

Dobbel effekt

De nordiske landene har hittil

redusert SO₂-utslippene med 40-50 prosent i forhold til 1980-nivå. Naturens tålegrense er beregnet til 20-30 prosent av nivået i 1980, derfor må utslippene reduseres mer for å unngå ytterligere forsuring av miljøet. I rapporten er kostnaden ved å redusere utslippene i samtlige nordiske land til 70 prosent av 1980-nivået beregnet til 7 milliarder kroner.

Hvis denne summen i stedet blir brukt til rensetiltak i Øst-Tyskland og Polen, vil det gi en klart mer effektiv rensning av det nordiske området på grunn av en kraftig reduksjon i langtransportert SO₂. Penger investert i Øst-Europa gir mindre

sur nedbør i Norden, enn penger investert innenfor Norden. I tillegg vil SO₂-utslippene i Øst-Tyskland og Polen bli redusert med 40 og 20 prosent som en «gratis» effekt av den nordiske investeringen, land som i dag er sterkt belastet med helse- og miljøskader fra SO₂-utslipp.

En investering i Øst-Europa reduserer SO₂-mengden som rammer Norden, men den reduserer ikke de nordiske utslippene. Rapporten sier at de lokale skadene av de nordiske utslipp ansees å være så små at det ikke er noe argument mot å investere i Øst-Europa.

Takk for støtten!

NORAPP

3M Norge A/S

Postboks 100, Hvamveien 6
2013 Skjetten
Telefon (06) 84 75 00

 Collett-Marwell
Hauge as

UNIVERSITETET I OSLO

Novus forlag · Vitenskapelige
bøker og tidskrifter

ADHOLATTEMÅST
MELLBYE, SCHJØLDAGER, SEJERSTED, TENDEN

De tusen veger skal blomstre

Halv pris på buss og tog i Grenland. Samferdselsgudstjeneste i Ålesund. Sykkeldrosjer i skytteltrafikk med internasjonale miljøpamper under FN's kjempekonferanse i Bergen.

Av JON BJARTNES

Joda, det skjer både det ene og det andre når Naturvernforbundet 5. mai slipper sommerfuglene ut av magen og arrangerer samferdselsaksjon. Under aksjonen, som har fått det velklingende navn «Løsninger til å leve med», skal 70 lokallag over hele landet ut i gater og streder for å vise hvordan trafikk kan kombineres med levende natur.

Størst i historien

Aldri har så mange norske miljøvernere vært på gata samtidig. I Oslo skal man sogar forsøke seg på å havne i Guinness' rekordbok, under avsnittet for mange syklist: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus regner med mellom 5000 og 10.000 mennesker, ivrig syklende opp-

over Karl Johans gate i den verste handletiden om formiddagen lørdag 5. mai.

Sykkelen står også i sentrum for oppmerksomheten i Skien. Der skal sentrum sperres for biltrafikk og istedet invaderes av et årskull syklende russ. Tre uker senere følges aksjonen opp i hele Telemark, med halv pris på tog og buss en uke til ende.

Sykkeldrosjer

Bergenserne har importert sykkeldrosjer fra østlige himmelstrøk, for å bestå standsmessig frakt av den industrialiserte verdens tyngste miljøpamper under FN's store konferanse.

I Ålesund har man en prest som er medlem av Naturvernforbundet og er opptatt av miljøvern. Følgelig har man sett sitt snitt til å arrangere temagudstjeneste om miljøvennlig

samferdsel. I samme by skal lokalpolitikere i panel konfronteres med en planleggingspolitikk som foregår på bilens premisser.

Lie og Hille Valla

Og dette er bare en brøkdel av alt som skal foregå. Det skjer noe i de fleste større byer og tettsteder. Svært mange av lokallagene som deltar har egne, regionale samferdselsplaner, som presenteres rundt aksjonsdagen. Mange har dratt inn kulturelle aktiviteter – som tegnekonkurranser for barn og stilkonkurranser for skoleungdom.

I forkant av den store dagen skal det holdes pressekonferanse i hovedstaden. Der stiller blant andre samferdselsminister Lars Gunnar Lie og miljøvernminister Kristin Hille Valla.

...men svenskene vil ha Øresundsbru

Det er nå politisk flertall både i Sverige og Danmark for å bygge kombinert bil- og togbru over Øresund. Planene møter heftige protester fra miljøvernhold.

Av JON BJARTNES

I forrige uke vedtok styret i det svenske sosialdemokratiske partiet med knapt flertall å gå inn for vegforbindelse over Øresund mellom Malmö og København. Vedtaket ble gjort etter to og et halvt års intens diskusjon internt i partiet. Med sosialdemokratenes ja er det flertall for bru både i Sverige og i Danmark.

Både tilhengere og motstandere betegner Øresundsbrua som nøkkelen til det omdiskuterte ScanLink-prosjektet.

ScanLink er en plan for et sammenhengende motorveg- og jernbanenett mellom alle store, skandinaviske byer. Bak ScanLink står dansk, svensk og norsk storindustri, med Volvo-sjef Pehr G. Gyllenhammar i spissen.

Her i Norge har Natur og Ungdom (NU) markert seg som en sterk motstander av ScanLink-prosjektet. NU-aksjonister har sittet i lenker ved bygging av motorveg-streknin- ger både i Sverige og Norge. NU var også representert under en stor demonstrasjon i

Stockholm i forbindelse med sosialdemokratenes styremøte i forrige uke.

– Firefelts motorveg fra København til Oslo er vanvittig samferdselspolitikk. Når Øresundsbrua skal opp i Riksdagen, må de svenske politikerne ta til vettet. Bilbru mellom Danmark og Sverige betyr tilrettelegging for økning i biltrafikken – når vi i virkeligheten er nødt til å redusere den. Også her i landet vil brua få store konsekvenser, sier Natur og Ungdom-leder Marit Nyborg til N&M Bulletin.

Bok mot bil-mytenene

– Det er knallhardt å slåss mot alle mytenene om hvor avhengige nordmenn er av bilen, sier Thomas Martinsen i Naturvernforbundet til N&M Bulletin. Sammen med Lars Aarønæs har han fylt ei hel bok med statistikk og fakta om bil og bilbruk.

Av JON BJARTNES

«Må vi velge vei?» heter boka, som utgis i forbindelse med Naturvernforbundets samferdselsaksjon «Løsninger til å leve med». Boka skal lanseres til uka.

– Den mest inngroddede myten om nordmenns bilbruk, er at det er folk i distriktene som bruker bilen mest. Statistikken viser at det er feil. Folk kjører ikke mye enten de bor spredt eller tett. En annen sak er at byfolk oftest har lettere tilgang på alternativ transport – uten å bruke den, sier Thomas Martinsen.

Penger

Økonomien er den viktigste betingelsen for bilbruk, ifølge den nye boka.

– De som har mye penger reiser mer enn andre – og de reiser med privatbil. De som har lite penger reiser mindre,

og de kjører heller kollektivt. Høyere bensinpris gjør det lønnsomt å la bilen stå. Og når alt kommer til alt er det penge- ne som styrer forbruket for de aller fleste av oss, sier Martinsen.

Samferdselsminister Lars Gunnar Lie har foreslått å kompensere høyere bensinpris med å kutte ut årsavgiften på bil. Martinsen vil heller at politikerne skal bruke andre økonomiske virkemidler, som skattelette.

– Hvis staten kutter bilavgiftene når de øker bensinavgiftene, risikerer vi at flere nordmenn kjøper bil. Og selv om høy bensinpris gjør at folk kjører mindre, vet vi at svært få biler bare blir stående i garasjen. Hvis flere kjøper bil, vil flere bruke den. Da er det bedre å styrke folks kjøpekraft på andre måter, for eksempel over skatteseddelen, sier Martinsen.

Distriktene

Hensynet til reisevanene i distrikt-Norge har til nå vært politikernes hovedargument for ikke å ta hardt i når det gjelder bensinavgiftene. På bygda har ikke folk noe alternativ til bilen, blir det sagt. Martinsen mener det går an å få til effektiv og relativt miljøvennlig samferdsel også i distriktene.

– Kollektivtrafikken utenfor byene kan bli atskillig bedre for en rimelig penge. Det går an å tenke seg et system med store busser på de mest trafikkerte strekningene, minibusser der det er litt mindre trafikk, samt drosjer som kan hente folk som har lang vei til buss- holdeplassen. Et slikt system med bestilling av drosjer behøver ikke bli dyrt for forbrukerne. I Numedal kan man nå kjøre taxi til busspris ned til buss- holdeplassen, hvis man ringer drosjesentralen og bestiller bil på forhånd, sier Thomas Martinsen.

Miljøfiendtlige OL-anlegg

– Miljøvernet er ikke hørt i plasseringen av OL-anleggene. Flere av anleggene blir lagt til vernede og verneverdige områder, og plasseringen av anleggene krever unødig mye nyanlagt vei, sier leder i Naturvernforbundets prosjekt Miljøvennlig OL, Olav Myrholt.

Av ANDERS GJESVIK

Mandag godkjente Stortinget plasseringen av OL-anleggene gjennom Stortingsproposisjon 62. Myrholt mener at miljøvernet er overkjørt av økonomiske og politiske interesser i spørsmålet om plasseringen av OL-anleggene.

– Ringeby, Lillehammer og Hamar kommuner vil å bruke områder som er vernede, eller i følge Fylkesmannen verneverdige, til anleggene. Det dreier seg stort sett om våtmarksom-

råder. Et av dem er Akersvika utenfor Hamar, som er vernet etter internasjonal våtmarks- konvensjon. Plasseringen av anleggene krever også unødig mye nyanlagt vei, tildels gjennom boligområder. Skiskytings- og langrennsarenaen på Lillehammer blir lagt utenfor gangavstand, man må anlegge vei som er meningsløs etter OL. Det inkluderer en tunnel til 5 millioner kroner, sier Myrholt.

Medialandsbyen på Nordseter og utforanlegget på Kvitfjell blir lagt rett under tregrensa i verneskogen, der gjenveks-

ten er svært dårlig. Myrholt frykter at den påfølgende satsingen på alpinturisme i tilknytning til anleggene, vil undergrave miljøvernet og åpne for at reiselivet lettere kan utbytte viktige naturområder.

Skøytehallen er ikke endelig plassert innen Hamarområdet. Myrholt vil slåss for at den ikke skal plasseres i Akersvika, for å unngå å fylle igjen dette verdifulle våtmarksområdet. Han har allerede forhindret at bob- og akebanen ble lagt slik at den sperret gjennomgangen i et mye brukt friluftsområde.

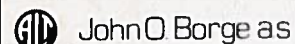
Takk for støtten!

OPPRYDDING?

Arne Bakkes Eff. A/S
(02) 17 36 91

Aluminium kan brukes om og om igjen! Vi sparer 95 % av energien når vi resirkulerer i stedet for å smelte nytt.

Ringeriksv. 197, 1314 Skui
Tlf. (02) 13 54 90

Stålhagl er like bra som bly

Noen bedre skytter blir du ikke av å bruke blyhagl fremfor stålhagl. Dette viser en testskyting som er omtalt i Jakt & Fiske.

Av LARS ERIK HJORTH AUG

960 skudd ble avfyrt, og resultatet ble uavgjort mellom bly

og stål i antall treff. Skytingen foregikk under vanskelige forhold for lettere å påvise forskjeller. Skytterne visste aldri hvilken ammunisjon de skjøt

med, skriver Jakt & Fiske.

Testen viser at stålhagl gir like gode skyteegenskaper som blyhagl. Dermed mister motstanderne av stålhagl sitt kronargument. Hagl av stål utgjør i motsetning til bly, en minimal trussel for forurensning av miljøet.

Omkring 350 tonn bly blir spredt i naturen hvert eneste år. Blyet blir liggende inntil det tæres bort. Med økende forsøringsgrad øker nedbrytingen av blyhagl, slik at blyioner frigjøres og blir tatt opp av plantene. Men med de oppmuntrende test-resultatene, burde alt ligge til rette for at stålhagl vinner terreng blant skytterne.

16 MILL. REISTE MED OSS I 1989

Bruk Schøyenbussene du også!

INGENIØR M. O. SCHØYENS
BILCENTRALER A/S

Vi støtter
Naturvern-
forbundets
samferdsels-
aksjon!

*Bedre kollektivtrafikk –
Bedre miljø!*

Norges Transportforbund
– Organisasjonen for trafikkselskapene

*For en bedre kollektiv-
trafikk, et godt nær-
miljø og øket trafikk-
sikkerhet i Tromsø.*

TROMSBUSS

EF tar selvkritikk på miljøpolitikken

EF-Kommisjonen har nylig utarbeidet en egen statusrapport som viser at EF's miljøregler ikke følges opp på nasjonalt plan.

Av
JON BIRGER SKJÆRSETH

Kommisjonen har kartlagt 362 tilfeller hvor EF's miljødirektiver ikke er blitt omsatt, eller bare delvis omsatt i nasjonal lovgivning. 42 tilfeller er ansett som så graverende at sakene er versendt til EF-Domstolen. Danmark kom best fra det i undersøkelsen med bare fem av klagen. Landet bekrefter dermed sin stilling som flinkste elev i Fellesskapets grønne klasse og tetplasseringen kan være god å ha med seg i den videre tautrekkingen om hvor EF's miljøvernbyrå skal ligge.

Spania ble ikke uventet den største miljøgrisen med 57 klager. EF's miljøkommisær, Ripa di Meana, hadde imidlertid forståelse for at de nyeste medlemmene trenger tid for å følge

opp direktivene. Storbritannia kom kanskje noe uventet bedre ut enn Frankrike, Hellas, Spania, Belgia og Italia. Men Thatcher tok ledelsen i dårlig gjennomføring av direktiver for vann- og luftforurensning tett fulgt av Frankrike og Hellas.

Ris til egen bak

Hva har så EF tenkt å gjøre med disse problemene? De sakene som blir oversendt til Europadomstolen kan føre til domfellelser, men det er ingen garanti for at miljødirektivene blir gjennomført. Ripa di Meana har tidligere anklaget Belgia og Italia for å ignorere flere kjennelser ved domstolen for brudd på miljødirektiver. Meana etterlyser effektive sanksjonsmidler, og har foreslått at Fellesskapet skal holde tilbake

penger fra landbrukssektoren. Men det er ikke mulig fordi midler fra en sektor ikke kan overføres eller holdes tilbake fra en annen for å stimulere reguleringer. Det betyr at penger til miljøinvesteringer må holdes tilbake for å straffe de som gir blaffen i å gjennomføre miljø tiltak. Eurokratene i Kommisjonen har selv innrømmet at denne ordningen virker lite smart.

Ripa di Meana setter nå sin lit til den økte miljøvernbevisstheten i Europa. Han understreker at det må et offentlig press til for å få gjennomslag for miljødirektivene. Opinionspresset er da også økende, om ikke overveldende. I 1985 kom det 36 klager fra borgerne til Kommisjonen om miljø saker, mens antallet i 1989 var 460.

Sovjetiske atommotstandere med suksess

Miljøbevegelsen i Sovjet stoppet utbyggingen av 6 atomkraftverk i 1989. I november demonstrerte 20.000 mennesker mot oppføringen av et atomkraftverk i Tatarrepublikken. I desember stanset regjeringen utbyggingen.

Av ANDERS GJESVIK

I fjor høst ble et atomkraftverk påbegynt ved Kazar i Tatarrepublikken. Atomkraftverket skulle forsyne Kamaz-lastebilfabrikken i området med energi. Det var ikke gjort grundige forundersøkelser av grunnen, og i november hadde området et jordskjelv på styrke 6 på Richters skala. Det ble satt i gang underskriftskampanjer i

Tatarrepublikken, men myndighetene svarte med å forsere utbyggingen. I månedsskiftet november-desember samlet 20.000 mennesker seg, og okkuperte anleggsplassen i tre dager. De krevde stopp i utbyggingen. Bare noen uker senere sendte regjeringen ut et dekret som stanset utbyggingen, blant annet på grunn av den uheldige seismologien.

– Kampen mot atomkraft må vi vinne, og den kommer vi til

å vinne, sier Mikhail J. Lemesjev, som er president i Sovjetisk forbund mot atomkraft. Optimismen er ikke ubegrunnet, bare i fjor stoppet miljøbevegelsen i Sovjet utbyggingen av seks atomkraftverk. Men det er langt igjen til målet. Atomkraftlobbyen er sterk i Sovjet, og energiprognoene er ikke endret. Det er en tendens til at nye atomkraftverk som møter motstand et sted, bare blir flyttet til et annet område.

Takk for støtten!

MILJØSTANDARDS

NORGES
STANDARDISERINGS-
FORBUND
Hegdehaugsveien 31 Oslo 3 Tlf. (02) 46 60 94

norsulfid

NIDAR
BERGENE
alltid no' godt

Selmer-Sande
Entreprenør

ORKLA BORREGAARD

Vi støtter Naturvernforbundets samferdselsaksjon!

Miljøetaten i Oslo støtter Naturvernforbundets kampanje for en mer miljøvennlig samferdsel.

Den store trafikkmengden er hovedårsak til flere av miljøproblemene i Oslo – luftforurensinger, støy, ulykker og barrierevirkninger. I enkelte bydeler medfører trafikken alvorlige helseskader og trivselsbelastninger. Miljøetaten ser det som en av sine største utfordringer å bidra til en mer miljøvennlig samferdsel.

I Miljøetaten kan du også få informasjon om andre natur- og miljøvernsspørsmål som gjelder Oslo.

Miljøetaten
Natur- og forurensningsavdelingen
St. Olavs plass 5, 0165 Oslo 1
Tlf. (02) 36 96 00

– Kunnskap

danner grunnlaget for gode miljøtiltak innen samferdselsektoren.

TØI utfører tjenester for både sentrale og lokale myndigheter, transportbrukere og transportutøvere. Sentrale forskningsområder hos oss er blant annet:

- Trafikk og miljø
- Transport- og arealplanlegging
- Kollektivtrafikk
- Trafikksikkerhet
- Trafikkprognoser

Transportøkonomisk institutt
Norsk senter for samferdselsforskning

Postadresse: 6110, Etterstad, 0601 Oslo 6
Kontoradresse: Grensesvingen 7, Oslo
telefon: (02) 57 24 00. Telefax: (02) 57 02 90

I Oslo kan du forme ferien som du vil

Oslo er proppet med opplevelser, aktiviteter og arrangementer. Her er tips for ferien; Skaff deg oslo-kortet med håndboken for Oslo-besøkende. Kortet gir deg massevis av rabatter, gratis reise med offentlige transportmidler og fri adgang til mange severdigheter. Kortet kan du kjøpe i Turistinformasjonene. Kortet kan også kjøpes sammen med Oslopakken. Da får du kortet og overnatting på hotell fra kr. 260,- og oppover.

Ring (02) 33 39 00 for mer informasjon.

Sporveien har alltid grønne ruter

Som du sikkert vet, betyr grønne ruter at prisene er rimeligere enn normalt. Men grønnfargen symboliserer også miljøvern. At det å reise kollektivt er miljøvennlig behøver vi neppe forklare deg. Men har du tenkt over hvor samfunnsøkonomisk kollektivtrafikken egentlig er? Derfor vil du alltid reise på grønne ruter enten du velger buss, bane eller trikk.

AS Oslo Sporveier

Stort og smått

Hønsemøkkkraftverk

Et hønsemøkkkraftverk blir frukten av et gjenvinningssamarbeid mellom britiske fjærkreaturere og energiprodusenter. Kraftverket skal bygges ved en nedlagt flyplass i Suffolk til en pris av 200 millioner kroner.

Hønsemøkkkraftverket kan bli god forretning. 10 tonn hønsemøkk gir lys og varme til en husstand i et helt år, og den samlede kapasiteten vil trolig omfatte 10.000 husstander.

Hønsemøkk inneholder nitratt som kan utgjøre en betydelig forurensningskilde om den havner i jorda. Etterlatenskapene kan også spre bakterien Salmonella og utvikle drivhusgassen metan.

Med det nye miljøvennlige kraftverket vil disse problemene forsvinne.

Nome med ny miljøfilm

Petter Nome og Torbjørn Morvik har laget film. «Kvinner i Paradis» er historien om Shaghina fra Maldivene og Kamla fra India som begge blir ofre for en industrialisering som skulle gi bedre kår. Isteden blir miljøet rasert og de får frykt for framtida. Filmen blir vist på NRK fredag 11. mai.

–Vi har tatt for oss to kvinner som begge er ofre for en meningsløs utbygging av naturen. Vi håper filmen vil appellere til folk som vanligvis ikke er spesielt opptatt av miljøvern, sier Petter Nome, som synes vi fører en god miljøpolitikk her til lands.

–Norge er en av de snilleste guttene i klassen når det gjelder forurensning. Men vi har ressurser til å gå lengre enn vi gjør i dag. Et grovt innhugg i militærbudsjettet kunne gått f.eks. gått til kollektivtransport og miljøvennlig landbruk. Vi har råd til å eksperimentere, mener han.

Energimarked bra for miljø?

85 prosent av EF-borgerne tror et indre energimarked i EF vil fremme miljøet, viser en undersøkelse foretatt av Eurobarometer. 70 prosent mener det er viktig å bedre distribueringen av energi innen Fellesskapet. Ni av ti EF-borgere ser på sikre energiforsyninger som et viktig eller meget viktig problem, står det å lese i undersøkelsen.

Symposium om laks

Et internasjonalt laksesymposium vil bli avviklet i Loen 23. - 26. april. Direktoratet for Naturforvaltning og Norsk Institutt for Naturforskning står an arrangører.

Det er konsekvensene rømt oppdrettsfisk påfører vill laks som skal kartlegges. Uenighet blant forskere om skadevirkningene er bakgrunnen for at kunnskapen nå vil bli samlet og diskutert.

Vassdragsbrosjyre

Direktoratet for Naturforvaltning gir nå ut en brosjyre for planleggere og politikere om vassdrag som er vernet mot kraftutbygging. Trykksaken tar sikte på å informere om hvordan myndighetene gjennom lovverket kan sikre at et vernet vassdrag blir tatt vare på i framtiden.

Takk for støtten!

 NOR-SEKK A/S
VI KAN KILDESORTERING

 ORKLA BORREGAARD

AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE
 FOR ØKET FYLKESKOMMUNAL INNSATS I NATUR OG MILJØVERNSAKER

 TETRA PAK

Mobil Exploration Norway Inc.

DET NORSKE METEOROLOGISKE INSTITUTT

**REDERIET
HELGE R. MYHRE A.S**

Hoffsveien 1 – P.O. Box 53 Skøyen – 0212 Oslo 2 – Norway
Telephone (02) 50 57 00 – Telex 72 950

**NORGES
SKOGEIERFORBUND**

More og Romsdal Fylkesbåtar

BREV

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
☐ TILBUD! 2 måneder GRATIS!

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5

– Matbestråling er usunt

– **Bestrålt mat er næringsfattig, og den kan være helseskadelig. Bestråling av mat støtter også atomindustrien. Derfor må Norge opprettholde det generelle forbudet mot matvarebestråling, sier Helge Hagelund.**

AV ANDERS GJESVIK

Hagelund er redaktør for rapporten «Hvem ønsker bestrålt mat?», som nettopp er avsluttet. Rapporten er laget på bestilling av Norges Naturvernforbund og Felleskampanjen for Jordas Miljø og Utvikling.

Usunn

Bestråling av mat blir utført for å drepe bakterier og gjøre maten holdbar. I Norge er bestrålte matvarer forbudt, med unntak av krydder. Flere av EF-landene bestråler både grønnsaker, fjørfe, sjømat og egg. Ved overgangen til det indre marked vil bestrålte matvarer kunne passere grensene fritt. Hagelund mener at Norge må reservere seg mot import av bestrålte matvarer i forhandlingene med EF.

– Vi må opprettholde dagens restriktive politikk. Bestrålingen dreper vitaminene, og gir næringsfattig mat. Strålene

dreper derimot ikke giftstofferne i maten. Når bakteriene er fjernet, er det nesten umulig å oppdage disse giftstoffene, sier Hagelund.

Langsiktig skade

Det er for tidlig å si noe sikkert om langsiktige virkninger av bestrålt mat. I en undersøkelse ble det påvist kromosomforandringer hos indiske barn som spiste bestrålt mat. Undersøkelsen har blitt kritisert, men den er ikke tilbakevist. I en høringsuttalelse sier den engelske legeföreningen at det er nødvendig med en omfattende undersøkelse av mulige langsiktige skadevirkninger av bestrålt mat. Før dette er gjort anbefales det at man ikke tillater bestrålt mat. Likevel tillot britiske myndigheter nylig bestråling av mat.

– Det er ingen grunn til at vi skal være forsøkspersoner som spiser næringsfattig, bestrålt mat. Vi må bruke tradisjonelle konserveringsmetoder, samtidig som vi satser på å utvikle

nye metoder som ikke er skadelige hverken for mennesker eller miljøet, sier Hagelund.

Støtter atomindustrien

Hagelund mener at import av bestrålt mat til Norge vil være med på å skape nye bestrålingsanlegg. Nye bestrålingsanlegg vil gjøre flere mennesker utsatt for direkte stråling, og øke faren for at strålingskilder kommer på avveie. En slik import vil også støtte atomindustrien. I dag brukes kobolt 60 til bestråling av mat, men dette stoffet er dyrt og sjeldent. Ved en hyppigere bestråling av mat er det sannsynlig at man vil gå over til å bruke cesium 137, som er mer tilgjengelig.

– Da vil næringsindustrien støtte atomindustrien. Cesium 137 er et avfallstoff i atomvåpenindustrien, og i dag er det vanskelig å kvitte seg med dette avfallet. Hvis atomindustrien kan selge cesiumet til matvarebestråling, blir det både en økonomisk, praktisk og moralsk støtte, sier Hagelund.

Takk for støtten!

EB ENERGY

Sigurd Stave
MASKINAS

POSTBOKS 4159 ETTERSTAD ØST OSLO N-171 0445 31 00
KVALITET BLIR ALLTID BILLIGST

Tlf: (02) 95 06 90

STOREBRAND
Storebrand Kreditforsikring A/S